

VLÁDA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Materiál na rokovanie
Národnej rady Slovenskej republiky

Číslo: 2737/2001

980

N Á V R H

**na vyslanie jednotky Armády Slovenskej republiky do mierovej misie
Organizácie Spojených národov UNFICYP na Cypre**

Návrh uznesenia:

Národná rada Slovenskej republiky
podľa článku 86 písm. k) Ústavy SR

vyslovuje súhlas

s vyslaním jednotky Armády
Slovenskej republiky do mierovej
misie Organizácie Spojených národov
UNFICYP na Cypre

Predkladá:

Mikuláš DZURINDA
predseda vlády
Slovenskej republiky



Kancelária		
Národnej rady Slovenskej republiky		
Došlo: 23-04-2001		
Číslo: 956/01		
Poznámka	Referent	Príloha

Bratislava apríl 2001

Predkladacia správa

Materiál sa predkladá na základe vlastnej iniciatívy a súvisí s plnením úloh vyplývajúcich z programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky v oblasti zahraničnej a bezpečnostnej politiky štátu.

Slovenská republika sa dlhodobo podieľa na riešení krízových situácií v Európe aj vo svete. Aktívne členstvo Slovenskej republiky v OSN našlo svoje vyjadrenie v účasti v mnohých mierových a pozorovateľských misiách OSN. V súlade s programovým vyhlásením vlády Slovenskej republiky a svojimi zahraničnopolitickými záujmami má Slovenská republika záujem pokračovať v angažovanosti v tejto oblasti.

Jednotky Armády Slovenskej republiky získali počas svojho pôsobenia v mierových misiách OSN a operáciách na podporu mieru vysoký vojenský a odborný kredit. Potvrďuje to aj pokračujúci záujem OSN a NATO o zapojenie jednotiek Armády Slovenskej republiky do ďalších aktivít na podporu mierového riešenia konfliktných situácií vo svete.

V súvislosti s prípravou striedania rakúskeho kontingentu v mierovej misii OSN na Cypre požiadali orgány OSN Slovenskú republiku o vyslanie jednotky Armády Slovenskej republiky do tejto misie. Základom politického riešenia konfliktu medzi oboma štátmi sa stala rezolúcia Bezpečnostnej rady OSN č. 186 zo 4. marca 1964, ktorá vymedzuje spôsob a charakter urovnania sporu za účasti mierových síl OSN. Mierové sily OSN garantujú plnenie dosiahnutých dohôd a rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN.

Na základe zhodnotenia možností a s prihliadnutím na požiadavky efektívneho využitia vynaložených zdrojov je Armáda Slovenskej republiky pripravená vyslať do mierovej misie OSN na Cypre jednotku v počte do 280 vojakov schopnú podieľať sa na plnení veliteľských úloh vo veliteľstve misie UNFICYP a na plnení hliadkovacích a monitorovacích úloh v zóne separácie.

Vyslanie jednotky Armády Slovenskej republiky do misie UNFICYP na Cypre nebude mať vplyv na štátny rozpočet Slovenskej republiky. Náklady spojené s vyslaním a pobytom príslušníkov Armády Slovenskej republiky v tejto misii sa budú hradiť z mimorozpočtových zdrojov Ministerstva obrany Slovenskej republiky. Tieto náklady však podliehajú refundácii od OSN v plnej výške.

Národnej rade Slovenskej republiky prináleží podľa Ústavy Slovenskej republiky čl. 86 písm. k) vysloviť súhlas na vyslanie ozbrojených síl mimo územia Slovenskej republiky a prerokovať návrh na vyslanie jednotky Armády Slovenskej republiky do mierovej misie OSN UNFICYP na Cypre.

Národnej rade Slovenskej republiky sa navrhuje vysloviť súhlas s vyslaním jednotky Armády Slovenskej republiky v počte do 280 vojakov do mierovej misie OSN UNFICYP na Cypre.

N Á V R H

na vyslanie jednotky Armády Slovenskej republiky do mierovej misie Organizácie Spojených národov UNFICYP na Cypre

1. Medzinárodnopolitické súvislosti návrhu

Ostrov Cyprus ležiaci v Stredozemnom mori bol súčasťou Osmanskej ríše až do roku 1878, keď bol tzv. cyperskou konvenciou odstúpený Veľkej Británii, ktorá ho v roku 1914 anektovala. V roku 1925 bol Cyprus vyhlásený za Britskú korunnú kolóniu. Ostrov sa stal od roku 1929 dejiskom masového úsilia gréckeho obyvateľstva o presadenie zjednotenia s Gréckom. Po druhej svetovej vojne stál na čele tohto úsilia arcibiskup Makarios, neskorší prezident Cyperskej republiky. Zároveň vznikla teroristická organizácia EOKA pod vedením Gréka Grívasa. V rokoch 1955 až 1956 uskutočnila viacero teroristických akcií namierených proti Veľkej Británii, ktorej vojenské jednotky rozmiestnené na ostrove považovala za okupačné. EOKA neútočila len na Britov, ale aj na grécko-cyperských odporcov pripojenia a samozrejme na tureckú menšinu na ostrove, ktorá zareagovala vytvorením vlastnej teroristickej organizácie VOLKAN s podobnými aktivitami. Kompromisné riešenie problému ostrova ustanovila dohoda podpísaná v roku 1959, podľa ktorej sa Cyprus stal nezávislým štátom v rámci Britského spoločenstva národov. Cyperská republika bola oficiálne vyhlásená 16. augusta 1960 a na ostrove bola vytvorená vláda zložená z predstaviteľov oboch menšín. Pretrvávajúce napätie medzi oboma komunitami vyústilo v decembri 1963 do ozbrojených zrážok.

Na žiadosť Cyperskej republiky sa vo februári 1964 začala otázkou Cypru zaoberať Bezpečnostná rada OSN, ktorá rezolúciou číslo 186 zo 4. marca 1964 rozhodla o vytvorení mierových síl na ostrove (United Nations Force in Cyprus - UNFICYP).

Vojenský prevrat v roku 1974, zorganizovaný gréckou juntou vládnucou v Aténach, zapríčinil zvrhnutie Makaria, ktorý odišiel do exilu. Situáciu využila turecká vláda, ktorá na ochranu tureckej menšiny vyslala na ostrov vojenské jednotky na území 4 % rozlohy ostrova. Medzitým sa ústavné pomery vrátili do stavu pred prevratom, prezident Makarios sa vrátil do úradu, ale turecké vojská pokračovali ďalej a napriek vyriešeniu situácie obsadili 37 % ostrova. V roku 1983 bola na severnej okupovanej časti ostrova vyhlásená tzv. Severo-cyperská turecká republika, ktorú však okrem Turecka neuznala vláda žiadneho iného štátu. Od obsadenia časti ostrova tureckými jednotkami sa uskutočnilo množstvo rozhovorov, či už pod záštitou OSN, Európskej únie alebo sprostredkovateľov z rôznych krajín, ale problém sa ešte stále nepodarilo vyriešiť.

Samotná podstata vyriešenia tohto problému sa sústreďuje do týchto troch oblastí:

- a) bezpečnostné garancie pre grécko-cyperskú a turecko-cyperskú komunitu,
- b) otázka medzinárodnoprávnej suverenity znovuzjednoteného cyperského štátu,
- c) teritoriálny aspekt bizonálneho federálneho štátu (bizonálna, bikomunitná federácia).

S problémom Cypru je implicitne spojená aj problematika vzťahov medzi Tureckom a Gréckom. Vzťahy medzi týmito dvoma krajinami boli kvôli cyperskej otázke v priebehu minulých desaťročí často veľmi komplikované. Už od začiatku konfliktu na Cypre sa otázka grécko-tureckých vzťahov stala veľmi citlivou, najmä vzhľadom na skutočnosť, že obe krajiny boli členmi NATO.

Práve NATO zohráva dôležitú úlohu pri udržiavaní stability v tomto regióne. Čo sa týka postoja Európskej únie, tá zaujala jasné stanovisko na podporu riešenia, ktoré rešpektuje suverenitu, nezávislosť, územnú celistvosť a jednotu krajiny podľa relevantných rezolúcií OSN. Vzťahy týchto dvoch štátov komplikujú aj teritoriálne nároky Turecka voči Grécku v Egejskom mori.

Vplyv Grécka na Cyperskú republiku je silný, potvrdený aj uzavretím dohody o vojenskej spolupráci oboch krajín, na základe ktorej Grécko garantuje územnú celistvosť a teritoriálnu nedotknuteľnosť Cyperskej republiky. Na základe uvedenej dohody by vstup Turecka do vojny s Cyperskou republikou znamenal automatické vypovedanie vojny aj Grécku. Dohodu o vojenskej spolupráci kritizujú na Cypre najmä ľavicové strany, ktoré v nej vidia len proklamáciu bez možnosti jej konkrétneho splnenia a zbytočnú komplikáciu pre cyperský problém.

Kvôli svojej strategickej polohe a svojim dobrým vzťahom s krajinami Blízkeho východu a severnej Afriky sa Cyprus môže stať kultúrnym, ekonomickým a politickým mostom medzi Európskou úniou a jej južnými susedmi.

Aktivita zastupiteľského úradu Slovenskej republiky, ktorý už niekoľko rokov pokračuje v sprostredkovaní dialógu vodcov politických strán zo severu a juhu ostrova, sú konkrétnym príspevkom k riešeniu cyperského problému. Sprostredkovateľská misia Zastupiteľského úradu Slovenskej republiky v Nikózii bola dosiaľ úspešná najmä kvôli tomu, že Slovenská republika, ako sprostredkovateľská a organizátorská krajina nemá na Cypre priame politické či strategické záujmy a vystupuje v tomto spore ako neutrálna strana, ktorá sa riadi najmä platnými medzinárodnými zmluvami, rezolúciami OSN a Chartou OSN. Misia Slovenskej republiky má za cieľ pomôcť v procese zbližovania oboch komunít na Cypre v jednom z najdlhších dosiaľ nevyriešených konfliktov vo svete. Účasť slovenskej strany v tomto procese má význam aj pre zahraničnopolitické postavenie Slovenskej republiky vo svete, čo môže byť použité pri vzájomných kontaktoch so zahraničnopolitickými partnermi:

1. Slovenská republika pomáha vyriešiť konflikt v krajine, v ktorej jedna z komunít je najbližším partnerom Grécka, členskej krajiny Európskej únie a NATO, a druhá z komunít je najbližším partnerom Turecka, ktoré je strategickou krajinou NATO.

2. Aktívna a pozitívna účasť zastupiteľského úradu Slovenskej republiky v procese riešenia cyperskej otázky mení jeho kvalitatívne postavenie na Cypre. Cyperskí predstavitelia vnímajú predstaviteľov zastupiteľského úradu v tomto pozitívnom svetle, a tým je presadzovanie záujmov Slovenskej republiky na Cypre podstatne priaznivejšie.

3. Široké mediálne pokrytie podobných podujatí ukazuje Slovenskú republiku nielen ako krajinu v procese transformácie, ale aj ako krajinu, ktorá dokáže hrať aktívnu kladnú úlohu vo svetovej politike.

4. Aktivita Slovenskej republiky v procese riešenia cyperskej otázky pozitívne dopĺňa proces riešenia konfliktu, ktorý prebieha pod patronátom OSN. Slovenská republika takto môže v rámci OSN prezentovať ďalšiu pozitívnu aktivitu v rámci riešenia svetových konfliktov.

Myšlienka organizovať bikomunitné stretnutia sa zrodila ešte na Zastupiteľskom úrade Československej socialistickej republiky na Cypre v roku 1989. Ambasáda vtedy pozvala predstaviteľov politických strán zo severu a z juhu ostrova do Prahy s cieľom výmeny názorov týkajúcich sa cyperskej otázky. Po svojom vzniku Slovenskej republiky otvorila efektívny zastupiteľský úrad na ostrove, ktorý pokračoval v organizovaní bikomunitných schôdzok.

Zapojenie Slovenskej republiky do procesu udržiavania stability v tomto regióne by mohlo pomôcť k zvýšeniu kredibility Slovenskej republiky, nielen v oblasti Stredomoria, ale aj smerom k integrácii Slovenskej republiky do NATO a do Európskej únie.

2. Vojensko-odborné súvislosti návrhu

Mierová misia UNFICYP bola vytvorená na základe rozhodnutia Bezpečnostnej rady, s mandátom zabrániť obnoveniu bojov medzi grécko-cyperskou a turecko-cyperskou komunitou a prispieť k udržaniu a obnove práva a poriadku a k návratu do normálneho stavu. Pôvodne bol mandát definovaný v záujme ochrany medzinárodného mieru a bezpečnosti pri vynaložení všetkého úsilia na zabránenie opätovným konfliktom.

V dôsledku nepriateľských akcií v roku 1974 Bezpečnostná rada OSN prijala rad ďalších rezolúcií, ktorými rozšírila mandát UNFICYP. Tieto rezolúcie ovplyvnili chod misie UNFICYP a požadovali výkon ďalších funkcií, predovšetkým vo vzťahu k udržiavaniu prímeria, ktoré sa de facto udržiava od augusta 1974. Znamenalo to výkon funkcií vrátane dozoru nad zastavením paľby a v udržiavaní nárazníkového pásma medzi líniami gréckych a tureckých síl. Na základe tohto „prímeria de facto“ UNFICYP kontroluje rozmiestnenie Cyperskej národnej gardy a tureckých a turecko-cyperských vojsk a vytvorila bezpalebnú líniu a nárazníkové pásmo medzi oblasťami kontrolovanými znepriatelenými stranami. Bezpalebná línia sa ťahne v dĺžke približne 180 kilometrov pozdĺž územia ostrova. Šírka nárazníkového pásma medzi bezpalebnými líniami sa pohybuje v rozmedzí 20 metrov až 7 kilometrov, pričom zaberá približne 3 % rozlohy ostrova. Striktné zachovávanie vojenského status quo v nárazníkovom pásme predstavuje fundamentálny prvok pri zabráňovaní obnove paľby. UNFICYP udržiava stály dozor prostredníctvom systému pozorovacích stanovišť a prostredníctvom pozemného a vzdušného prieskumu.

Výkon úloh misie UNFICYP je značne komplikovaný absenciou formálnej dohody o zastavení paľby. V dôsledku toho je UNFICYP každoročne konfrontovaný so stovkami incidentov a nepokojov. Najväčšie incidenty sa zvyknú vyskytovať v oblastiach, kde bezpalebné línie prebiehajú blízko seba.

Misia skúma a rieši všetky narušenia prímeria a vojenského status quo. Jej reakcia na konkrétne narušenie závisí od povahy incidentu a môže zahŕňať nasadenie jednotiek, verbálne a písomné protesty i následné akcie s cieľom odstrániť násilie. UNFICYP musí taktiež ochraňovať integritu nárazníkového pásma pred jej neoprávneným narušením civilistami.

Civilná polícia Spojených národov v rámci misie udržiava úzku kooperáciu s cyperskou políciou a políciou tureckých Cyperčanov v záležitostiach, ktoré majú interkomunitný aspekt. Prispieva k udržiavaniu poriadku v nárazníkovom pásme.

Ďalšou z hlavných funkcií misie je podporiť v čo najširšej možnej miere obnovu normálneho občianskeho života v nárazníkovom pásme. Misia spolupracuje s vysokým komisárom OSN pre utečencov pri poskytovaní humanitárnej pomoci vysídlencom z oboch komunít.

V dôsledku absencie politického riešenia cyperského problému sa mandát UNFICYP pravidelne predlžuje. Každých šesť mesiacov predkladá generálny tajomník OSN správu Bezpečnostnej rade o vývoji politickej situácie na Cypre. Naposledy bol mandát misie predĺžený do 15. júna 2001 rezolúciou Bezpečnostnej rady OSN číslo 1331 (2000)

z 13. decembra 2000, ktorou okrem iného vyzvala predstaviteľov turecko-cyperskej komunity a príslušníkov tureckej armády, aby sa vzdali uskutočňovania aktivít brániacich výkonu činností misie. Táto rezolúcia zároveň vyjadrila presvedčenie, že pokračujúca prítomnosť vojsk OSN na Cypre je nenahraditeľná pri udržiavaní poriadku a pokoja na ostrove.

Celkovo sa v misii UNFICYP podľa údajov z 31. januára 2001 zúčastňuje 1 247 vojenských príslušníkov, spomedzi nich 1 212 vojakov a 35 civilných policajtov, podporovaných medzinárodným civilným personálom (40 osôb) a miestnymi civilnými zamestnancami (147 osôb).

V uvedenej misii k 31. januáru 2001 pôsobili jednotky mnohých krajín: Argentína, Fínsko, Holandsko, Írsko, Kanada, Maďarsko, Nepál, Rakúsko, Slovinsko a Spojené kráľovstvo.

Misia je priestorovo rozdelená do troch sektorov. Priestor pôsobenia príslušníkov Armády Slovenskej republiky bude predstavovať sektor IV, ktorý sa nachádza na východnej časti ostrova.

13. marca 2001 bola na základe verbálnej nóty generálneho tajomníka OSN akceptovaná ponuka Slovenskej republiky na pôsobenie v misii UNFICYP na Cypre. Tomuto rozhodnutiu predchádzala prehliadka jednotiek potencionálnych prispievateľov: Slovenskej republiky, Bulharskej republiky a Rumunska. Prehliadku uskutočnilo v januári tohto roku oddelenie plánovania misií sekretariátu OSN. Uvedená skupina expertov pritom posudzovala úroveň pripravenosti jednotlivých jednotiek na pôsobenie v misii UNFICYP.

Hlavnou úlohou vojenskej časti misie bude dozor nad dodržiavaním práva a poriadku formou hliadok v zóne separácie a udržiavanie komunikácií.

Z hľadiska zloženia našej jednotky sa uvažuje o vyslaní jednotky do 280 vojakov, z ktorých šiesti majú zastávať funkcie na Hlavnom veliteľstve UNFICYP v Nikózii. V budúcnosti sa uvažuje o rozšírení zastúpenia Slovenskej republiky na hlavnom veliteľstve na 11 osôb. Armáda Slovenskej republiky má prevziať i velenie v sektore 4, čo predstavuje 20 osôb priamo na veliteľstve, 114 osôb na veliteľskej rote. Zostávajúcich 112 príslušníkov bude nasadených v druhej strážnej rote. Vzhľadom na to, že jednotka Armády Slovenskej republiky nahrádza rakúsky kontingent (AUSCON) i slovinský kontingent (SLOCON), prináleží jej postavenie tzv. „lead nation“ - vedúceho národa. Zaradí sa tak medzi armády Spojeného kráľovstva a Argentíny, ktoré majú postavenie vedúceho národa v ostatných sektoroch.

V sektore IV bude pod naším velením pôsobiť i prvá strážna rota Armády Maďarskej republiky.

Jednotka Armády Slovenskej republiky bude do priestoru pôsobenia nasadená v troch fázach:

1. fáza - rozmiestnenie tzv. kľúčového personálu, t. j. dôstojníkov vo veliteľských funkciách je plánované najskôr 26. mája 2001,
2. fáza - rozmiestnenie 140 príslušníkov Armády Slovenskej republiky do 3. až 5. júna 2001,
3. fáza - rozmiestnenie ostatných príslušníkov Armády Slovenskej republiky do 19. júna 2001.

Pri príprave a vybavovaní jednotky sa uplatnili nielen skúsenosti z predchádzajúceho, ale aj zo súčasného pôsobenia jednotiek Armády Slovenskej republiky v operáciách na podporu mieru a v mierových misiách OSN. Jednotka bude pripravená na vyslanie v priebehu šiestich až ôsmich týždňov po vydaní príslušných pokynov na jej nasadenie. Jednotka má predpoklady úspešne splniť určené úlohy.

**Kalkulačné náklady spojené s vyslaním jednotky Armády Slovenskej republiky
do mierovej misie Organizácie Spojených národov UNFICYP na Cypre
za obdobie jún až december 2001**

Výcvik: strava	1 440 000 Sk
Výcvik: pohonné látky a mazivá	100 000 Sk
Refundácia platov záloh počas výcviku	3 000 000 Sk
Platové prostriedky - korunové platy	22 050 000 Sk
Platové prostriedky - valútové platy	81 251 800 Sk
Nákup očkovacích vakcín	1 300 000 Sk
Rekognoskácia oblasti misie	460 200 Sk
Osobný výstroj a výzbroj	6 860 000 Sk
Nákup kevralových prilb	4 200 000 Sk
Nákup ochranných viest	14 000 000 Sk
Nákup techniky	82 395 100 Sk
Príprava techniky - opravy	1 500 000 Sk
Lakovanie techniky nabielelo (znaky OSN)	500 000 Sk
Nákup náhradných dielcov	3 500 000 Sk
Nákup pohonných látok a mazív	100 000 Sk
Opravy techniky - prevádzkyschopnosť	1 000 000 Sk
Vnútrozemská preprava (Nitra - Koper)	8 000 000 Sk
Pozorovacie prístroje na nočné videnie	20 000 000 Sk
Vybavenie materiálom na voľný čas	490 000 Sk
Zdravotnícke zabezpečenie	5 000 000 Sk
Zabezpečenie spojenia	3 000 000 Sk
Nákup ostatného materiálu	5 000 000 Sk
Rezerva	20 000 000 Sk
Spolu	285 147 100 Sk

Národná rada Slovenskej republiky
II. volebné obdobie

Číslo: 956/2001

980a
S p r á v a

Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre obranu a bezpečnosť o výsledku prerokovania návrhu na vyslanie jednotky Armády Slovenskej republiky do mierovej misie Organizácie Spojených národov UNFICYP na Cypre (tlač 980)

Návrh na vyslanie jednotky Armády Slovenskej republiky do mierovej misie Organizácie Spojených národov UNFICYP na Cypre pridelil predseda Národnej rady Slovenskej republiky svojim rozhodnutím číslo 1079 z 23. apríla 2001 na prerokovanie Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre obranu a bezpečnosť a zároveň ho určil, aby podal správu o výsledku prerokovania návrhu vo výbore a predložil návrh uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky.

Výbor Národnej rady Slovenskej republiky pre obranu a bezpečnosť prerokoval predmetný návrh na svojej 60. schôdzi výboru dňa 3. mája 2001, vyslovil s ním súhlas a odporučil Národnej rade Slovenskej republiky, aby podľa článku 86 písm. k) Ústavy Slovenskej republiky vyslovila s návrhom súhlas.

Súčasťou správy je návrh na uznesenie Národnej rady Slovenskej republiky.

Bratislava 3. mája 2001

Vladimír PALKO v. r.
predseda Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť

Návrh

UZNESENIE

NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

z mája 2001

k návrhu na vyslanie jednotky Armády Slovenskej republiky do mierovej misie Organizácie Spojených národov UNFICYP na Cypre (tlač 980)

Národná rada Slovenskej republiky

podľa čl. 86 písm. k) Ústavy Slovenskej republiky

vyslovuje súhlas

s vyslaním jednotky Armády Slovenskej republiky do mierovej misie Organizácie Spojených národov UNFICYP na Cypre